

СТАНОВИЩЕ

По конкурс за заемане на академичната длъжност **“професор“** по специалност 4.3 Биологически науки, научна специалност ГЕНЕТИКА , шифър 01.06.06 за нуждите на секция „Приложна генетика“, обявен от ИФРГ, БАН, в ДВ бр. 72 от 16. 10. 2011 г. с кандидат **д-р Елисавета Стоименова Стоименова**, доцент в секция „Приложна генетика“, Институт по физиология на растенията и генетика, БАН
От дбн Бистра Атанасова, професор в секция „Приложна генетика“, Институт по физиология на растенията и генетика, БАН

В конкурса за академичната длъжност „професор“, обявен в Държавен вестник, бр. 72 от 16. 10. 2011 г. участва един кандидат – доц.д-р Елисавета Стоименова Стоименова.

I. Публикации и наукометрични данни. Доц. Стоименова участва в конкурса с 60 публикации: 14 в списания с IF - (10 от тях са в международни, а 4 - в български списания – общ IF - 7.096); от другите 46 публикации 2 са в международни списания без IF, 12 са в чуждестранно списание без IF и 32 са в български списания без IF и в сборници от симпозиуми и конференции. Броят на установените цитирания е 170, като около 1/3 от тях са в български списания, а друга 1/3 – в Каталог на Национална банка за промишлени микроорганизми и клетъчни култури–България. Петдесет от цитиранията са в чуждестранни и международни списания и в дисертационни трудове в чужбина.

II. Научно-изследователска дейност и приноси. Едно от основните направления на изследванията на доц. Стоименова е проучване на видовото разнообразие на тобамовируси и CMV при пипер, домати и тютюн в страната, като такива проучвания при пипер са извършени и в Македония. В тази връзка са проведени дългогодишни, мащабни и многостранни изследвания върху електрофоретичната и серологична характеристика и върху преживяемостта на някои тобамовируси, както и върху параметрите за лиофилизация и ролята на протектираци среди за запазване на инфекциозността на вирусите. Голяма част от резултатите от тези изследвания са приноси от научен, научно-приложен и методически характер, като по-важни от тях са: Чрез серологична и електрофоретична характеристика на тобамовирусни щамове е установено, че ToMV щамове, различаващи се по отношение на патотипа и симптомите, които причиняват, се различават и по електрофоретична подвижност; Характеризирани са тобамовирусните щамове GM-1, YM-0 и YM-1, които са определени като нови за българската популация от тобамовируси по домати; Определени са параметри за лиофилизиране на TMV щам В в листа, сок и препарат; Чрез изследване на запазване на инфекциозността на вирус по време на лиофилизация и

при съхранение в 20 среди, добавени към препарат на TMV В, е установена средата с най-добри протектиращи свойства; На основа на проучвания на инфекциозността на вируси в препарати и сок е доказана необходимостта от използване на протектиращи среди; Установена е преживяемостта на тобамовируси след лиофилизация на листа, заразени с щамове на вирусите и след лиофилизация в сок без и с протектор сорбитол/декстран; При 11 щамове TMV и ToMV в 4 лиофилни форми (листа, протектиран и непротектиран сок и протектиран пречистен препарат) е направена прогноза за времетраенето до достигане на 10% преживяемост; Установено е, че не винаги съществува корелация между загубата на инфекциозност на вирусите по време на лиофилизация и тази по време на тяхното съхранение.

Значителна част от изследванията на доцент Стоименова са насочени към проучване на проявите на устойчивост към CMV при пипера. Получени са резултати, представляващи принос към изясняване на механизмите на устойчивост към тази икономически важна болест, а именно: Установено е, че устойчивостта към CMV при пипера е полигенно обусловена, като процентът на растенията с изявена фенотипна експресия на устойчивостта зависи от условията на външната среда, фазата в която се заразяват растенията, концентрацията и количеството на внесен вирус; Доказано е, че разпространението на CMV е ограничено в листната петура и дръжката на инокулираните листа; Установено е, че вирусната инфекция увеличава пероксидазната активност в семената и перикарпа.

С приносен характер са резултатите от проучване на възможностите за индуциране на системно придобита устойчивост към някои болести при пипера и домати от химически вещества или тобамовируси.

Доц. Стоименова е допринесла за обогатяване на колекцията на НБПМКК чрез депозиране на 38 щамове растителни вируси, които се използват за научни изследвания у нас и в чужбина. Тя е съавтор на два сорта пипер – Горнооряховска капия и Горнооряховски ран и на два сорта мушката. Принос от приложен характер е и нейното участие в създаване на линии пипер с комплексна устойчивост на болести, както и такива, съчетаващи комплексна устойчивост на болести и ценни стопански качества. Хибридите с трансгенната линия домати R 480 не са сортове, тъй като не са признати за такива от ДСК.

III. Ръководство на дипломанти и докторанти. Доц. Стоименова е била научен ръководител на трима дипломанти и двама докторанти. Двете докторантки са

отчислени с право на защита преди повече от 5 години, но до момента не са защитили и поради това се въздържам да оценя тази дейност на доц. Стоименова като успешна.

IV. Експертна дейност и участие в научно-изследователски проекти. Доц. Стоименова е ръководила 2 проекта към НФНИ, 1 по двустранно международно сътрудничество България-Македония и 1 по двустранно споразумение с Център за биологични изследвания – Мадрид. Ръководила е и ръководи междуинститутски договори за съвместна дейност. Участвала е в 6 изследователски проекта, била е рецензент на докторски дисертации и конкурси за хабилитиране, като и експерт на предложение за проект по 7FP.

Заключение

Анализът на наукометричните показатели, на приносите и на цялостната научна дейност на доц. Стоименова ми дават основание да направя заключение, че тя е изграден и признат специалист в една научна област с важно икономическо значение – растителна вирусология. Тя участва в обявения конкурс с научна продукция, която отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в РБ и на Правилника на БАН и ИФРГ за заемане на академичната длъжност **“професор“**. Гореизложеното ми дава основание да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури и на членовете на НС на ИФРГ, БАН да присъдят на доц. д-р **Елисавета Стоименова Стоименова** академичната длъжност **„професор“**.

21. 12. 2011 г.

Подпис:

(проф. дн Б. Атанасова)